

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I.....	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ	5
1.1. Сутність та класифікація банківських ризиків	5
1.2. Організаційні засади управління банківськими ризиками	13
1.3. Методи управління банківськими ризиками	24
Висновки до першого розділу	27
РОЗДІЛ II	29
ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ПАТ «БАНК ВОСТОК».....	29
2.1. Оцінка кредитного ризику ПАТ «БАНК ВОСТОК»	29
2.2. Дослідження ризику ліквідності ПАТ «БАНК ВОСТОК»	39
2.3. Аналіз ринкового ризику ПАТ «БАНК ВОСТОК»	45
Висновки до другого розділу.....	54
РОЗДІЛ III.....	56
УДОСКОНАЛЕННЯ ТА ПЕРЕДУМОВИ ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ.....	56
3.1. Запровадження міжнародних стандартів управління банківськими ризиками.....	56
3.2. Обґрунтування моделі управління банківськими ризиками	68
Висновки до третього розділу.....	73
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	76
ДОДАТКИ	82

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасні напрямки розвитку банківської системи України визначають потребу у вирішенні теоретичних, методичних та практичних проблем у даній сфері фінансової системи. Основною тенденцією розвитку української банківської системи в частині управління ризиками є підвищення рівня сучасних ризиків у силу інтеграції національних економік.

Управління ризиками тепер стає невід'ємним елементом організації банківського бізнесу. Взявши до уваги поступову інтеграцію України у загальносвітовий економічний простір фінансових потоків і тісну взаємодію з розвиненими країнами Європи, можна з упевненістю стверджувати про остаточне посилення завдання з управління ризиками у якості невід'ємного елемента в частині банківського менеджменту. У даний час вдосконалення системи управління банківськими ризиками є одним з найважливіших завдань.

Останнім часом значна увага надається питанню управління банківськими ризиками. Серйозні виклики для посилення контролю над банківськими ризиками мали наслідки економічної кризи, яка показала на їх недоліки та примусила банківські установи переглянути політику діяльності та зробити певні висновки. Цей урок привів до розуміння того, що необхідно для ефективно функціонуючої системи управління ризиками приймати та виконувати управлінські рішення, які спрямовані на зниження негативного ефекту, обумовленого впливом фінансових подій всеукраїнського рівня.

Метою роботи є теоретичне обґрунтування сутності ризику та його управління банком, дослідження класифікацій та методів управління банківськими ризиками, оцінити можливість запровадження міжнародних стандартів з управління банківськими ризиками.

Завдання роботи:

- обґрунтування сутності та класифікацій банківських ризиків;

- дослідження організаційних засад управління банківськими ризиками;
- визначення методів управління банківськими ризиками;
- загальна оцінка фінансових ризиків ПАТ «Банк Восток»;
- проаналізувати запровадження міжнародних стандартів управління банківськими ризиками.

Об'єктом дослідження є процес управління банківськими ризиками в сучасних умовах. Предметом дослідження є механізм застосування інструментів по управлінню банківськими ризиками в умовах сучасної економіки.

Наукова новизна одержаних результатів роботи полягає у розвитку теоретико - методологічного підходу щодо вдосконалення системи управління банківськими ризиками.

Інформаційною базою дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, які регулюють діяльність банків, офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, статті з періодичних видань, статистичні дані НБУ, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи ПАТ «Банк Восток».

ВИСНОВКИ

Ризик – це неминуча частина банківської діяльності та є невід’ємною частиною функціонування банківської системи, це втрати банком частини свого прибутку, виникнення збитків або здійснення додаткових витрат у результаті здійснення фінансових операцій.

Ризик відображає невизначеність результату діяльності банку і можливі несприятливі наслідки у разі невдачі. До ризику схильні практично всі види банківських операцій. Банківські ризики поділяються на зовнішні та внутрішні, котрі своєю чергою поділяються на фінансові і функціональні, й являють собою цілісну систему, що може бути використана комерційними банками для практичного застосування залежно від специфіки проведених банком операцій у разі виникнення ризикової ситуації. Ризик може бути різних масштабів, він є в кожній операції. Для банківської діяльності важливим є не уникнення ризику взагалі, а передбачення та зниження його до мінімального рівня.

Дослідження теоретичних підходів щодо сутності поняття «ризик» дозволили запропонувати власне визначення категорії «банківський ризик»: це ймовірність відхилення від запланованих (очікуваних) показників діяльності банку через здійснення активно-пасивних операцій, їх організацію, стан корпоративного управління та вплив факторів зовнішнього середовища, наслідки якої можуть бути негативними, нульовими або позитивними.

На основні аналізу підходів щодо визначення поняття «управління банківськими ризиками» запропоновано власне трактування цієї категорії: це процес, що охоплює методи та інструменти з ідентифікації, оцінки, управління, моніторингу і контролю за ризиками задля забезпечення стійкого розвитку банку. Узагальнення фінансових показників діяльності ПАТ «Банк Восток» за період 2016–2019 роки дає можливість констатувати, що ПАТ «Банк Восток» в цілому дотримується всіх нормативних показників управління банківськими ризиками.

Наведені результати свідчать про виконання ПАТ «Банк Восток» вимог НБУ щодо дотримання нормативного значення. Проте, необхідно відмітити й те, що даний показник перевищував нормативне значення упродовж усього аналізованого періоду. Таким чином ПАТ «Банк Восток» має можливість виконувати прийняті короткострокові зобов'язання за рахунок власних ліквідних активів певних обтяжень.

Процентний ризик для банку виступає як особливий об'єкт аналізу й управління, оскільки чистий процентний дохід залежить саме від ефективності управління ризиком. Провівши GAP аналіз можна зробити висновок, що ПАТ «Банк Восток» в цілому дотримується встановленого граничного рівня відсоткового ризику.

Ризики, котрі притаманні сучасній банківській системі України, потрібно класифікувати на фінансові та нефінансові, а також більш дієво змінювати вітчизняну банківську систему відповідно до Базельських угод та чіткіше переймати досвід управління ризиками із провідних фінансових та банківських компаній світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Клапків М. С. Питання етимології економічного ризику [Текст] / М. С. Клапків // Фінанси України. – 2001. – № 4. – С. 14–20.
2. Риск-менеджмент інновацій [Текст] : монографія / Т. А. Васильєва, О. Н. Диденко, А. А. Епифанов [и др.]. – Суми : Деловые перспективы, 2005. – 260 с
3. Романченко О. В. До питання теорії економічного ризику [Текст] / О. В. Романченко // Фінанси України. – 1997. – № 7. – С. 113–117.
4. Качалов Р.М. Управление хозяйственным риском / Р.М. Качалов [РАН; Центральный экономико-математический ин-т]. – М.: Наука, 2002. – 192 с.
5. Ястремський О. Основи теорії економічного ризику [Текст] : навч. посіб. / О. Ястремський. – К. : АРТЕК, 1997. – 248 с.
6. Найт Ф. Х. Риск, неопределенность и прибыль [Текст] / Ф. Х. Найт. – М. : Дело. – 2003. – 360 с.
7. Шапкин А. С. Экономические и финансовые риски. Оценка, управление, портфель инвестиций [Текст] / А. С. Шапкин. – 3-е изд. – М. : “Дашков и Ко”, 2004. – 544 с.
8. Круш П.В. Стандарт з управління ризиками підприємства: стан та перспективи впровадження / П.В. Круш, Ю.В. Тюленєва / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/ru/node/279>
9. Шапран В. Банківські кризи: міжнародний аспект [Текст] / В. Шапран // Цінні папери України. – 2005. – № 44 (384). – С. 20–22.
10. Грюнинг Х. Ван. Анализ банковских рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском [Текст] / Х. Ван Грюнинг, С. Брайнович-Братанович; пер. с англ. – М. : Издательство “Весь Мир”, 2004. – 304 с.

11. Ібраїмова А. Управление кредитным риском коммерческого банка в современных условиях [Текст] / А. Ібраїмова // Проблемы материальной культуры. – С. 43–46.
12. Шатковська-Шморгай В. Б. Стрес-тестування валютного ризику в банках: уроки кризи [Текст] / В. Б. Шатковська-Шморгай // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 269–276
13. Вітлінський В.В. Економічний ризик та методи його вимірювання / Вітлінський В.В., Наконечний С. І., Шарапов О. Д. – К.: КНЕУ, 2000. – 354 с.
14. Подчесова В. Ю. Управління кредитними ризиками та шляхи їх мінімізації [Текст] / В. Ю. Подчесова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2005. – Вип. 205. – Т. 4. – С. 967–972
15. Shortreed J. H. Benchmark Framework for Risk Management [Electronic resource] / J. H. Shortreed. – Mode of access: <http://www.irrneram.ca/pubs/rm+c.html>. – Title from the screen
16. Васюренко О. В. Менеджмент кредитних операцій у комерційних банках [Текст] / О. В. Васюренко. – Х. : РВП “Оригінал”, 1998. – 72 с.
17. Пернарівський О. Ризик та ліквідність комерційного банку. Вісник НБУ. 2011. № 4. С. 22-28.
18. Зверяков М. І. Управління фінансовою стійкістю банків [текст] підручник. / М. І. Зверяков, В. В. Коваленко, О. С. Сергєєва. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 520 с.
19. Євенко Т. Управління ліквідністю банківських установ. Економічний часопис – XXI. 2013. № 1-2. С. 27-30.
20. Економічний ризик: ігрові моделі [Текст] : навч. посіб. / В. В. Вітлінський, П. І. Верчено, А. С. Сігал, Я. С. Наконечний ; за ред. д-ра екон. наук, проф. В. В. Вітлінського. – К. : КНЕУ, 2002. – 446 с.
21. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: закон України від 07.12.2000 № 2121-III / Офіційний сайт ВР України – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.
22. Про Національний банк України [Електронний ресурс] закон України від 20.05.99 № 679-XIV / Офіційний сайт ВР України. – Режим доступу:

<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

23. Грушко В. І. Управління фінансовими ризиками [Текст] / В. І. Грушко, О. І. Пилипченко, Р. В. Пікус. – Київ : Інститут економіки та права “Крок”, 2000. – 168 с.
24. Зверяков М.І., Коваленко В.В. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи. Фінанси України. 2012. № 4. С. 3–12.
25. Глущенко В. В. Фінансові ризики комерційного банку [Текст] / В. В. Глущенко, А. І. Граділь. – Х. : ХНУ, 2007. – 202 с.
26. Принципи управління ризиком процентної ставки [Електронний ресурс] / Базельський комітет з питань банківського нагляду. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Risks/07.pdf. – 12.03.2011.
27. Уваров К. В. Управління валютним ризиком у банках України [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / К. В. Уваров. – К. : КНЕУ, 2007. – 19 с.
28. Принципи ефективного управління ліквідністю у банківських установах [Електронний ресурс] / Базельський комітет з банківського нагляду. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/Risks/index.htm. – 12.03.2011.
29. Щибиволок З. Аналіз ліквідності банку [Текст] / З. Щибиволок // Банківська справа. – 2000. – № 5. – С. 33–37.
30. Вітлінський В. В. Кредитний ризик комерційного банку [Текст] / В. В. Вітлінський. – К. : Знання, 2000. – 251 с.
31. Ястремський О. Основи теорії економічного ризику [Текст] : навч. посіб. / О. Ястремський. – К. : АРТЕК, 1997. – 248 с.
32. Арсанукаева А. С. Кредитный мониторинг как система управления кредитным риском [Текст] / А. С. Арсанукаева // Финансовый менеджмент. – 2008. – № 1. – С. 85–91.
33. Бакланова К. О. Проблеми управління відсотковим ризиком комерційного банку [Електронний ресурс] / К. О. Бакланова. – Режим доступу : http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/baklanova_k/library/library/doklad_odessa.html. – 15.02.2011 р.

34. Андреева Т. Є. Ризик у ринковій економіці [Текст] : навчальний посібник / Т. Є. Андреева, Т. Е. Петровська. – Харків : Бурун Книга, 2005. – 128 с.
35. Бардиш Г. О. Проектне фінансування [Текст] : підручник / Г. О. Бардиш. – Львів : ЛБІ НБУ, 2006. – 464 с.
36. Ребрик М. А. Дослідження впливу реалізації непрямого валютного ризику на діяльність банків окремих країн СНД [Текст] / М. А. Ребрик // Економічний аналіз. – 2009. – № 4. – С. 129–133.
37. Романенко Л. Ф. Ризики у банківській діяльності [Текст] / Л. Ф. Романенко, А. В. Коротеєва // Фінанси України. – 2003. – № 5. – С. 121–127.
38. Раєвська Т. Практичні підходи до оцінки ризиків у діяльності банків [Текст] / Т. Раєвська // Вісник НБУ. – 2005. – № 8. – С. 9–14.
39. Беликова А. Методика оценки кредитного риска: зарубежный опыт и российская практика [Текст] / А. Беликова // Рынок ценных бумаг. – 2006. – № 5. – С. 42–48.
40. Беляков А. В. Процентный риск: анализ, оценка, управление [Текст] / А. В. Беляков // Финансы и кредит. – 2001. – № 2. – С. 3–19.
41. Благодир Я. Я. Управління кредитними ризиками на основі удосконалення їх оцінки [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 “Фінанси, грошовий обіг і кредит” / Я. Я. Благодир. – Львів : ЛНУ, 2006. – 24 с.
42. Блудова Т. До питання управління відсотковим ризиком [Текст] / Т. Блудова, П. Гармидаров // Вісник НБУ. – 2004. – № 10. – С. 34–35.
43. Сало І. В. Управління валютним ризиком банку на основі застосування трансфертного ціноутворення [Текст] / І. В. Сало, М. А. Ребрик // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. праць. – Суми : УАБС НБУ, 2009. – Т. 25. – С. 324–330.
44. Романов В. С. Классификация рисков: принципы и критерии [Электронный ресурс] / В. С. Романов. – Режим доступа : <http://www.alllinks.ru/articles/business/66/>. – 12.11.09 р.
45. Мінін А. Л. Деякі аспекти організації процесу управління ризиками у багатофілійному банку [Текст] / А. Л. Мінін // Финансовая консультация. – 2002. – № 7. – С. 32–47.

46. Система банківського менеджменту [Текст] / А. Т. Головка, В. І. Грушко, М. П. Денисенко та ін. / за ред. О. С. Любоня та В. І. Грушко : навчальний посібник. – К. : Фірма “ІНКОС”, 2004. – 480 с.
47. Управління банківськими ризиками [Текст] : навчальний посібник / Л. О. Примостка, П. М. Чуб, Г. Т. Карчева та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки. – К. : КНЕУ, 2007. – 600 с.
48. Бузько С. Совершенствование управления экономическим риском на предприятии [Текст] / С. Бузько // Бизнес Информ. – 1998. – № 6. – С. 83–85.
49. Введение в управление рисками [Текст] // Финансовая консультация. – 2006. – № 15. – С. 10–14.
50. Фастовець М. Проблемні аспекти ризиковості кредитування малого бізнесу в Україні [Текст] / М. Фастовець // Вісник НБУ. – 2007. – № 2. – С. 38 – 45.
51. Масалітіна В. В. Планування руху грошових коштів в системі управління фінансовими ризиками [Текст] : дис. канд. екон. наук : 08.06.01 / В. В. Масалітіна. – К. : Національний транспортний ун-т, 2003. – 215 с.
52. Функціонування Служби з управління ризиками у структурі рейтингового агентства “Кредит-рейтинг” [Електронний ресурс] / Агентство “Кредит-рейтинг” // Офіційний сайт агентства “Кредит-рейтинг”. – Режим доступу : <http://www.creditrating.com.ua/AnalyticsNews.html/> – 24.03.2011.
53. Примостка Л. О. Кредитний ризик банку: проблеми оцінювання та управління [Текст] / Л. О. Примостка // Фінанси України. – 2004. – № 8. – С. 118–125.
54. Хвостик В. Удосконалення оцінки ліквідності комерційного банку [Текст] / В. Хвостик // Вісник Національного банку України. – 2001. – № 5. – С. 45–47.
55. Кудрявцев П. М. Управління кредитними ризиками комерційних банків [Текст] / П. М. Кудрявцев // Держава та регіони. – 2006. – № 2. – С. 321–325.
56. Чернова Г. В. Практика управління ризиком на рівні підприємства [Текст] : учебное пособие / Г. В. Чернова. – СПб. : Питер, 2000. – 170 с.

57. Прасолова С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти [Текст] / С. Прасолова // Вісник НБУ. – 2007. – № 9. – С. 36–39.
58. Глущенко В. В. Управление финансовыми рисками в коммерческих банках Украины [Текст] / В. В. Глущенко, В. А. Фурсова. – Х. : ХНУ, 2007. – 275 с.
59. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 28 серпня 2001 року № 368 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01> (дата звернення: 4.10.2019).
60. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні [Електронний ресурс]: положення затверджене постановою Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368 / Офіційний сайт ВР України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/z0841-01>.
61. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>.
62. Офіційний сайт ПАТ «Банк Восток» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bankvostok.com.ua/>.